

VII PP KNIN

(organizacijska jedinica Ministarstva)

Broj: 511-18-73-KU-268/95

Datum: 26.10.1995. godine.

26. 10. 95. - 14,30
1
ŽUPANIJSKO DRŽAVNO
ODVJETNIŠTVO U ZADRU

Primijeno: 26-10-1995		
Org.jed.	Broj	Prilog
KU -	29/95	

ŽUPANIJSKOM

DRŽAVNOM ODVJETNIKU

04634087

ZADAR

Na osnovi članka 151. stavak 6. Zakona o krivičnom postupku podnosi se

KRIVIČNA PRIJAVA

Protiv

1. ŽELJKO ŠUNJERGA

(ime i prezime)

zvani

"žekac"

(nadimak ako ga ima)

otac Mile

(ime i prezime)

i majka

Kosa

(ime i prezime)

rođene

Storić

(djevojačko obiteljsko ime)

rođen dana 06.10.1968.

u

Šibeniku

općina

Šibenik

Republika Hrvatska

stanuje u

Čista Velika

ulica

Čista VELIKA

broj bb

općina

Vodice

narodnost

Hrvat

državljanin

RH

zanimanje stolar

obiteljske prilike

oženjen, bez djece

(bračno stanje i broj djece)

završio je srednju školu

(koju školu)

- ne zna pisati, vojsku služio

1990. Ohrid-

- Bitola

(navesti gdje i kada)

čin pričuvnog mlađeg časnika, časnika ili vojnog službenika

(navesti ime ili čin i kakav)

u vojnoj evidenciji se vodi u Uredu

za obranu općine Šibenik

(navesti vodi li se ili ne vodi i kod kojeg vojnog okruga)

odlikovan

imovno stanje

slabo

osuđivan

(ako jest, kada i zašto)

kaznu izdržao

postupak za drugo krivično

djelo se

zakonski zastupnik ako je malodoban

(navesti članak KZ-a)

(navesti ime i prezime)

lišen slobode dana 25.10.

1995.

20,00

sati, sprovedenog

Istražnom sucu.....Županijskog..... suda u Zadru....., dana 26.10.1995. u 13,00' sati.

zbog krivičnog djela Ubojstva - čl. 34. st. 1. KZ RH

04634088

(kriminalistički ili zakonski naziv krivičnog djela uz oznaku članka, stavka i točke KZ-a)

Postoji osnovana sumnja da je prijavljeni ŠUNJERGA ŽELJKO počinio KD Ubojstva opisanog u čl. 34. st. 1. Krivičnog Zakona Republike Hrvatske na štetu Tišma Mande iz sela Rudele - općina Kistanje.

Neutvrđenog dana između 04.08. i 10.08.1995.godine u poslijepodnevni satima prijavljeni je došao, u društvu Čadek Branka, Mrstić Milenka i Tabula Gordana sa vozilom "Renault 4", vlasništvo Čadek Branka, u selo Rudele - zaseok Tišme, gdje je nakon kraćeg razgovora sa Tišma Mandom u istu ispalio kraći rafa iz vatrenog oružja nakon čega je ista preminula. Djelo je počinio iz vatrenog oružja kojim je bio zadužen kao pripadnik 15. domobranske pukovnije - II bojna - I satnija, a isto je i razdužio u postrojbi.

Tijelo pokojnice je nakon nekoliko dana prebačeno i sahranjeno na Novom groblju u Kninu pod asanacijskim brojem 475. ✓

Na okolnosti počinjenog krivičnog djela prijavljenim je obavljen informativni razgovor o čemu je sačinjena službena zabilješka koju u prilogu br. 1 dostavljamo.

Temeljem Naredbe za pretres stana i drugih prostorija kod Šunjerga Željka, djelatnici Vojne policije Šibenik izvršili su naredbu u kojoj su sačinili zapisnik o pretrazi i privremeno su od prijavljenog izuzeli predmete za koje su izdate odgovarajuće potvrde.

U prilogu br. 2,3 i 4 vam dostavljamo navedenu naredbu, zapisnik o pretrazi stana, kao i tri potvrde o privremenom oduzimanju predmeta izdate od strane kriminalističke Vojne policije Šibenik.

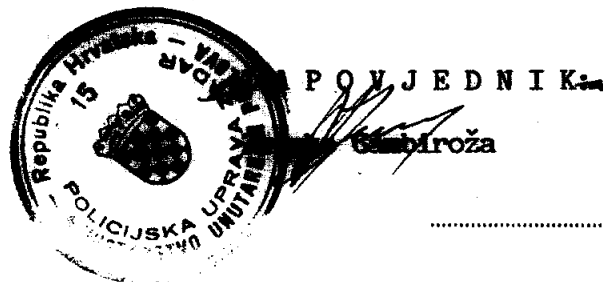
Nadalje, obavili smo informativne razgovore sa Mrstić Milenom, Čadek Brankom i Tabula Gordanom o čemu smo sastavili odgovarajuća pismena koja vam u prilogima br. 5, 6 i 7 dostavljamo.

Temeljem čl. 186., a u vezi čl. 182. Zakona o krivičnom postupku, dana 25.10.1995.godine lišili smo slobode Šunjerga Željka o čemu smo sačinili izvješće o lišavanju slobode i privodjenju koje vam u prilogu br. 8 dostavljamo.

Prilog: x8

Dostavljeno:

- Odjel krim. policije Zadar,
- Analitika, ovdje
- Arhiva, ovdje

- U opisanom dijelu krivične prijave navesti dokaze o krivičnom djelu i učinitelju, a na kraju navesti priloge koji se dostavljaju uz prijavu.

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJSKO DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO
Z A D A R

04634111

Broj: KT-89/95
Zadar, 4. prosinca 1995. godine

MR/BM

ŽUPANIJSKOM SUDU

- Z A D A R -

podizem   Temeljem čl.41.st.2.toč.3. Zakona o kaznenom postupku

O P T U Ž N I C U

protiv:

ŽELJKA ŠUNJERGA zv. "Žekac" sina Mile i majke
Kose rođ. Storić, rođenog 6. listopada 1968. godine
u Šibeniku, s prebivalištem u Čistoj Velikoj, opć.
Vodice, Hrvata, oženjenog bez djece, u pritvoru
Okružnog zatvora u Zadru od 25. listopada 1995. godine,

vojno - redarstveno → *što je*

da je neutvrđenog dana u tijeku kolovoza 1995. godine,
nekoliko dana nakon akcije "Oluja", u mjestu Rudele, u zaseoku
Tišme, u popodnevni satima, nakon što je na seoskom putu sreo
staricu Mandu Tišma, te mu ova u kraćem razgovoru rekla tko je
ostao u selu, a potom, na njegovo pitanje za koga navija,
odgovorila da navija za Krajinu i da su joj sinovi u Beogradu,
u cilju da oštećenicu liši života, repetirao automatsku pušku M-
70 AB, te u pravcu iste, iz neposredne blizine, ispalio kraći
rafal, uslijed čega je oštećenica, zadobivši više strijelnih
rana, odmah preminula,

✓ dakle, drugog lišio života iz niskih pobuda,
cal. 7,62 mm

04634112

pa da je time počinio kazneno djelo protiv života i tijela - ubojstvo, označeno i kažnjivo po čl.34.st.2. [↑]toč.4. KZRH.

STOGA PREDLAŽEM:

1. da se pred tim sudom održi glavna rasprava,
2. da se na raspravu pozovu okrivljenik, a u svojstvu svjedoka: Branko Čadek (25), Gordan Tabula (27), Milenko Hrstić (30), zapovjednik okr. Šunjerge (15. Domobranksa, II bojna, I satnija iz Šibenika), te Srećko Lokas zv. "Sekso" iz iste postrojbe,
3. da se na glavnoj raspravi pročitaju: nalog za pretragu stana (4), zapisnik o pretrazi (5), potvrde o privremenom oduzimanju predmeta (6-8), izvod iz KE (29),
4. da se prije rasprave pribavi dokaz o smrti i uzrocima smrti oštećenice,
5. da se okrivljeniku produži pritvor temeljem odredbe čl.182.st.1. ZKP-a.

O B R A Z L O Ž E N J E

Protiv okr. Željka Šunjerga provedena je istraga zbog kaznenog djela ubojstva, koje je pobliže opisano i pravno označeno u dispozitivu ove optužnice.

Iznoseći obranu pred istražnim sucem Županijskog suda u Zadru okrivljenik priznaje da je inkriminirane prigode, kada mu je oštećenica rekla da navija za Krajinu i da su joj sinovi u Beogradu, mahinalno pucao u istu. Te njene riječi da su ga podsjetile na teže stradanje njegova strica u Čistoj Maloj. Ovo tim prije što da je oštećenica u jednom času naglo spustila desnu ruku, koju da je zavukla ispod traverše, kada je pomislio da ova ima bombu i da bi time mogla ugroziti sigurnost njega i njegovih suboraca koji su već bili na odlasku u automobilu. Stoga smatra da je njegov postupak bio opravdan.

Inače, o tom slučaju da nije izvijestio svog zapovjednika.

04634113

Međutim, glede iskaza saslušanih svjedoka, iz kojih pored ostalog proizlazi da su ovim iznenadnim događajem bili svi šokirani, jer da je žrtva bila starica, sa kojom su prethodno razgovarali, te je uvjeravali da se ne boji i da joj se neće ništa desiti, zaključiti je da obrana okrivljenika nije prihvatljiva, niti osnovana, te da ju kao takovu valja odbaciti.

Naime, za razliku od obrane okrivljenika svjedok Milenko Hrستیć u svom iskazu pored ostalog navodi da su sa oštećenicom, koja je gonila stado ovaca, razgovarali 10-tak minuta i kad ih je ona izvjestila da u selu ima 5-6 mještana, da su odlučili otići. Njih trojica da su već sjeli u automobil, dok je okrivljenik ostao van automobila. Čuo je da okrivljenik toj ženi kroz šalu govori nešto o Krajini, međutim, i prije nego je ta žena njemu nešto odgovorila, da je okrivljenik repetirao pušku koju je držao u rukama. Ulazeći u automobil da je okrivljenik rekao "ti navijaš za Krajinu", a potom u pravcu oštećenice ispalio kraći rafal. Iako je gledao u pravcu oštećenice, nije primjetio da bi oštećenica naglo spustila ruke ispod traverše, a niti je čuo da bi ovaj uzvikuo "pazi", kako se inače brani.

Iz iskaza dvojice ostalih svjedoka proizlazi da nisu gledali u oštećenicu dok je okrivljenik pucao u istu. Nisu vidjeli da bi ta žena imala bilo što u rukama, pa stoga nije bilo niti govora da je pretresu. U svakom slučaju, kad je okrivljenik ušao u automobil, da je rekao "vozi", a o razlogu pucanja, da nije ništa govorio. Oni da su bili šokirani, jer da je žrtva bila starica, a sve da se desilo iznenada. Inače znaju da je okrivljenika pogodila smrt njegova strica sa kojim je živio, jer da je o tome ranije pričao.

Prema tome, glede iskaza očevidaca ovog događaja, ni iz čega ne proizlazi da bi oštećenica predstavljala stanovitu opasnost za okrivljenika i njegove suborce, pa da bi upravo s tog razloga pucao u istu. Ovo tim prije što su bili u mogućnosti, da u slučaju bilo kakove sumnje u tom pogledu, izvrše i pretragu oštećenice, o čemu u konkretnom slučaju nije bilo ni riječi. Da je tome tako potvrđuje i činjenica da okrivljenik u ovom slučaju nije podnio nikakvo izvješće, makar bi upotreba oružja, u slučaju da su bili napadnuti, bila opravdana.

Stoga se nameće zaključak da je predmetno ubojstvo motivirano isključivo ~~nistič~~ pobudana, nacionalnom mržnjom, budući je okrivljenik znao da je riječ o starici srpske nacionalnosti, te da ju je upravo stoga i provocirao za koga navija, a on je očito opterećen i motiviran mržnjom prema toj naciji.

Da je ošt. Manda Tišma zaista lišena života, a potom sahranjena na groblju u Kninu pod asanacijskim brojem 475, proizlazi iz navoda prijave, o čemu svakako treba pribaviti asanacijski karton, ili pak na drugi način pribaviti dokaz o smrti i uzrocima smrti oštećenice, što inače nije utvrđeno u tijeku istrage.

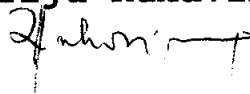
04634114

Slijedom navedenog trebalo je podići ovu optužnicu koja je opravdana i na zakonu osnovana.

Glede težine kaznenog djela koje se okrivljeniku stavlja na teret, odnosno zapriječene kazne, trebalo je predložiti da se okrivljeniku produži pritvor po navedenom zakonskom osnovu.

Prilog: Kio.273/95.-

ZAMJENIK ŽUPANIJSKOG DRŽAVNOG ODVJETNIKA
Marija Rukavina

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJSKO DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO
ŠIBENIKU
Primito: 11-03-2003
Oznaka spisa
DO-K-49/00

K-21/2000

U IME REPUBLIKE HRVATSKE

PRESUDA

04634115

Županijski sud u Šibeniku, u vijeću sastavljenom od suca ovog suda Ive Vukelja, kao predsjednika vijeća, suca ovog suda Gorana Stošića, kao člana vijeća, te sudaca porotnika Hrvoja Erlića, Stanka Krnčevića i Anite Aužina, kao članova vijeća, uz sudjelovanje Hane Bura, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv optuženika Željka Šunjerga, zbog kaznenog djela iz čl. 34 st. 1 KZRH, povodom optužnice ŽDO Zadar broj KT-89/95 od 4.12.1995.g. koje je preuzelo ŽDO Šibenik broj DO-K-49/00, nakon završene glavne javne rasprave, koja je održana u prisutnosti v.d. ŽDO Šibenik Paška Višića i optuženika Željka Šunjerga s braniteljem mr. Šimom Pavlović, odvjetnikom u Zadru, dana 29. studenog 2002. godine,

presudio je

OPTUŽENIK: ŽELJKO ŠUNJERGA JMBG 0610968383305, sin Mile i majke Kose rođ. Storić, rođen 6. listopada 1968.g. u Šibeniku, sa prebivalištem u Čistoj Velikoj, op. Vodice, stolar, umirovljenik, oženjen, otac jednog djeteta Hrvat, drž. RH, vojsku služio 1989/90.g. sa činom desetnika, u HV-u od 1990.g., ukupno 3,5 godina, sa činom narednika i odličjem, vodi se u VE kod UO Šibenik, slabog imovnog stanja,

kriv je

što je točno neutvrđenog dana u prvoj polovini mjeseca kolovoza 1995.g., u popodnevnim satima, nekoliko dana nakon VRA «Oluja» u mjestu Rudele, kao pripadnik HV-a zajedno sa još trojicom suboraca naoružani dugim oružjem, krenuo u izviđanje terena, gdje su na seoskom putu u zaseoku «Tišme» susreli staricu Mandu Tišma od koje u kraćem razgovoru saznali tko je ostao u selu, pa nakon što su njegovi suborci ušli u osobni automobil kojim su došli, on Mandu Tišma upitao gdje su joj sinovi i za koga navija, da bi čuvši njen odgovor da su joj sinovi u Beogradu i da navija za «Krajinu», u cilju da je liši života, iz automatske puške M-70 AB, call. 7,62 mm, sa udaljenosti od oko 4 m u ovu ispalio kraći rafal, uslijed čega je oštećenica zadobivši više strijelnih ozljeda u prednji dio tijela, odmah preminula,

što je, dakle, drugoga lišio života.

Počinio je time kazneno protiv života i tijela, ubojstvo iz čl. 34 st. 1 KZRH,

pa se na osnovu istog zakonskog propisa uz primjenu čl. 38 st. 2 i čl. 39 st. 1 toč. 1 OKZRH

04634116

OSUĐUJE

na kaznu zatvora u trajanju od 4 (četiri) godine.

Temeljem čl. 45 OKZRH u izrečenu kaznu zatvora optuženiku se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od dana 26. listopada 1995.g. do 14. veljače 1996.g.

Temeljem čl. 132 st. 2 ZKP oštećeni se sa svojim imovinsko pravnim zahtjevom u cjelosti upućuje u građansku parnicu.

Temeljem čl. 122 st. 4 ZKP optuženi se oslobađa od dužnosti snošenja troškova kaznenog postupka, te isti padaju na teret ovog suda.

Obrazloženje

Optužnicom ŽDO Zadar broj KT-89/95 od 4.12.1995.g., koju je preuzeo i izmjenio ŽDO u Šibeniku, pod brojem DO-K-49/00 od 4. studenog 2002.g., tužen je Željko Šunjerga, zbog kaznenog djela protiv života i tijela, ubojstva iz čl. 34 st. 1 KZRH.

Optuženik izjašnjavajući se u smislu čl. 320 st. 3 ZKP, izjavio je da se ne osjeća krivim za kazneno djelo koje mu je stavljeno na teret uređenom optužnicom.

U dokaznom postupku suglasnošću stranaka pročitani su zapisnici o saslušanju svjedoka Branka Čadeka, Gorana Tabula, Miljenka Hrstića, Srećka Lokasa i Selimira Vukšića, i to kako iz istrage tako i ranijih glavnih rasprava, svjedoka Mile Tišme pok. Obrada od dana 8.5.2002.g., pročitani su nalaz i mišljenje psihijatrijske bolnice Vrapče od 27.2.2002.g., kao i ranije vještvo iste ustanove od 20. siječnja 1996.g., saslušana je vještakinja dr. Ivana Čović-Peko, pregledan je preslik kartona za pok. Mandu Tišma (red.br. 56 i 57 spisa), očitovanje MORH-a Zborno područje Split od 29. siječnja 1996.g., kao očitovanje Zbornog područja Split 113. brigade HV-a Šibenik od 5.2.1996.g. (red.br. 88-90 spisa), uvjerenje VP 2135 Šibenik od 8.12.1995.g., potvrda PU šibenske od 2.9.1994.g., uvjerenje MORH-a RH od 17.3.1994.g., uvjerenje VP 8287 od 8.12.1995.g. (sve red.br. 101-104 spisa), rodni list Matičnog ureda Šibenik (red.br. 147 spisa), fotodokumentacija očevida od 22.3.2002.g., odn. fotoelaborat ekshumacije i obdukcije sačinjen od strane PU šibensko-kninske (red.br. 239-249 spisa), zatim rješenje o privremenom umirovljenju optuženog izdano od HZZO Područne službe Šibenik od 28.2.2002.g., te je pročitani izvod iz KE za optuženog, dok je odbijen prijedlog obrane da se provede novo psihijatrijsko vještvo i sasluša dr. Vladimir Gruden, te provede rekonstrukcija događaja, kao nevažni.

S obzirom da je optuženi porekao učin kaznenog djela i krivnju za isto, obranu je iznio na kraju dokaznog postupka.

Optuženik u svojoj obrani, u cjelosti je iskazao jednako kao kod istražnog suca i na ranijim glavnim raspravama, te naveo da je kritičnog dana nakon oslobođenja Kistanja od strane HV-a, i to dana 6.8.1995.g., otišao sa svoja tri suborca automobilom marke "Renault" u selo Rudele, gdje su trebali provjeriti da li još ima zaostalih četnika. Kolima da je upravljao Branko Čadek, a do njega sjedio Goran Tabula, te na zadnjem sjedištu on i Milenko Krstić.

Ispred njih da je išao osobni automobil "Opel Kadet", plave boje u kojem da su bila trojica vojnika, koje poznaje po izgledu, ali da im ne zna imena. To selo da je dosta veliko i raštrkano, pa da su se kola u kojima je bio sa svojim suborcima u jednom momentu odvojila od "Opela" da bi se kasnije u jednom zaseoku s njima sasvim slučajno susreli, pa da je vidio da ova trojica vojnika iz "Opela" razgovaraju sa nekom ženom starom od 50 do 60 godina, obučenom u seljačku odjeću, te kada su došli u neposrednu blizinu, ova trojica iz "Opela" da su već otišli sa svojim vozilom. Po zaustavljanju vozila u blizini te žene da su sva četvorica izišli iz kola, a njegovi suborci da su se raštrkali po selu i vršili provjeru da li ima netko od četnika, tako da je jedino on – optuženik, pristupio toj ženi i započeo s njom razgovor. Da je pitao gdje su drugi ljudi iz sela, a ona mu odgovorila da su otišli, pa zatim da je pitao za sinove, a ona mu odgovorila da su u Beogradu. Na njegovo pitanje tko je onda pucao po našoj vojsci ako su svi iz sela otišli, ista da mu je odgovorila nešto u smislu da ona voli Krajinu i slično. Oštećena da je preko suknje imala seljačku pregaču, a za vrijeme razgovora koji je trajao između jedne ili dvije minute, da je ista držala prekrizene ruke na prsima, pa da je nakon toga krenuo prema kolima, koja su bila udaljena oko 4 m od mjesta gdje je bila oštećena, pa da je, dok su njegova tri suborca već sjedila u kolima, kretajući se prema kolima, vidio da je oštećena naglo spustila desnu ruku i zavukla je pod traversu (pregaču). Kad je vidio taj zamah ruke, da je odmah pomislio da ista ispod pregače ima bombu i da je može baciti na njih, radi čega "potegao" prema njoj jedan kratki rafal. To da je bilo u jednom trenutku i tada da se sjetio svog strica kojež su četnici 1991.g. ubili i masakrirali, pa da mu je ruka "mahinalno" poletjela u pravcu te žene u smislu da je upuca. Nakon što je to napravio, da je sjeo u kola te da su svi četvero otišli, a u kolima o tom događaju da nisu međusobno razgovarali.

Pojašnjavajući svoju obranu optuženik je naveo da se njihov automobil zaustavio na oko 5-6 m od oštećene, te da su sva četvorica izašli iz kola, a njegova tri suborca se raštrkala po selu, ne bi li, eventualno naišli na nekog neprijateljskog vojnika, tako da je on sa oštećenom započeo razgovor na udaljenosti od oko 3-4 m od nje, a razgovor da se vodio na naprijed navedene okolnosti.

Dok su njegova tri suborca sjedili u automobilu da je i on odlučio krenuti prema automobilu, tako da je išao unatraske i došao do zadnjih desnih vrata automobila koja su bila otvorena, pa kad je došao do automobila, da se okrenuo u lijevo prema automobilu i u tom trenutku vidio da je oštećena spustila desnu ruku, koju je zavukla ispod pregače. U tom trenutku da je vidio opasnost za sebe i svoje suborce, jer da je bilo takvih situacija u ratu, da su žene iznenada bacile bombu na naše vojnike, kada se ovi tome nisu mogli nadati, pa da ga je uhvatio strah i prepao se, i u tom trenutku da se sjetio svog strica, kojeg su četnici zarobili a potom ubili i masakrirali, pa da je opalio jedan rafal od 3 metka prema oštećenoj, koja da je pala, tako da nisu dolazili do nje, već su zatvorili vrata od kola i otišli.

Inače, oštećenicu da nisu pregledavali, jer da mu to nije bilo zgodno, a u ratu da su znali susretati i druge civile i nisu ih pregledavali, već da bi u takvim prilikama naši vojnici ulazili u kuće ne bi li pronašli kakve eksplozivne naprave.

Na njega da nije ostavilo poseban dojam to što mu je oštećena rekla da navija za Krajinu, ali da mu je djelovala nekako smušeno, a za vrijeme samog razgovora da je svoju pušku držao u desnoj ruci sa cijevi prema gore.

Dolaskom u zaseok Rudele, da su znali da dolaze "na vrući teren", jer da akcija "Oluja" još nije bila gotova i sva četvorica da su od ranije, prije ulaska u selo imali po metak u cijevi i puške držali sa cijevima preko prozora radi eventualnog iznenađenja od neprijateljskog vojnika. Samo mjesto gdje su se zaustavili, gdje je razgovarao sa oštećenom, da je u naravi šuma, a na jednoj strani tog puta da su ograde i zidovi, te da se nalazilo oko 7-8 kuća, a najbliža kuća od mjesta događaja da je bila udaljena oko 7-8 m. Riječi oštećene da ga se nisu posebno dojmile, a prema njoj da nije ni u jednom trenutku za vrijeme razgovora

uperio pušku, niti je vrijeđao, jer da je smatrao da za sve to nema razloga, jer da je i ranije u sličnim prilikama kad bi bio u kontaktu sa Srbima civilima čuo slične reakcije i priče, pa da na to nije reagirao. Kad je sjeo u kola, da je bio sav u šoku zbog tog događaja, te da nije primjetio kako se ovaj događaj dojmio na njegove suborce koji su sjedili sa njim u kolima.

Dalje je naveo da od svojih zapovjednika nisu dobivali upute kako da se ponašaju prema civilima srpske narodnosti koje zateknu u selu, ali da je zapovjed bila odmah na početku akcije "Oluja", da se civile ne dira, osim ako se osjećaju ugroženima od njih, pa da se toga i držao. Da nije mrzio osobe srpske narodnosti, kao ni da bi im se zbog toga osvećivao, jer da je imao više primjera u toku rata i za vrijeme akcije "Oluja" iz kojih se vidilo da se prema civilima i drugima srpske narodnosti ponašao korektno, tako da je nakon pogibije svog strica bio u kontaktu sa zarobljenim vojnicima srpske narodnosti, i imao priliku da im se osveti, ali da to nije učinio, već naredio da se sprovedu u Zatvor u Šibenik. Isto da se dogodilo i kod oslobađanja mjesta Gaćeleze od strane njegove postrojbe, kojima da je pomogao i upućivao ih kod liječnika. Također i za vrijeme akcije "Oluja" kad su oslobođene Kistanje da je naišao na više civila srpske narodnosti kojima da je čak ponudio hranu i piće.

Nadalje je istakao, da iako mu je oštećenica djelovala smušeno, da je ipak djelovala kao zdrava žena, ali da se u takvim situacijama nikad ne može isključiti mogućnost da i od takvih osoba može prijetiti opasnost.

Na kraju je istakao da je krajem kolovoza mjeseca 1990.g. izašao iz bivše JNA, da bi već 20.9.1990.g. bio pripadnik policije u Šibeniku, sve do lipnja 1991.g., kada postaje pripadnik dragovoljačke postrojbe u Šibeniku do 15.8.1992.g., nakon čega prelazi u 15. domobransku pukovniciju u Šibeniku, gdje ostaje do 18.8.1994.g., kada je demobiliziran zbog psihičke i fizičke iscrpljenosti, da bi onda opet bio mobiliziran u HV-u za akciju "Oluja" početkom kolovoza 1995.g. a u vrijeme bivanja u HV-u da je bio zapovjednik izviđačko-diverzantskog voda, učesnik južnog bojišta, te sudjelovao u dosta akcija i izviđanja.

Cijeneći obranu optuženog, kao i ostale izvedene dokaze, kako pojedinačno, tako i u njihovoj ukupnosti, sud je utvrdio da je optuženi počinio kazneno djelo ubojstva iz čl. 34 st. 1 KZRH.

U postupku je nesporno utvrđeno da je opt. Željko Šunjerga nekoliko dana nakon VRA «Oluja» otišao sa još trojicom svojih kolega, Čadek, Hrستیć i Tabula u izviđanje terena u mjesto Rudele kod Kistanja – zaseok Tišme, gdje su se zaustavili na seoskom putu sa vozilom marke Renault 4 pored pok. ošt. Mande Tišma, i dok su njegova trojica kolega okolo pregledavali kuće, isti je ostao sa oštećenom na licu mjesta pored automobila, pa kad su se njegova trojica kolega vratila i sjela u vozilo, optuženi je vraćajući se prema vozilu i prije sjedanja u vozilo opalio jedan rafal iz automatske puške koju je imao kod sebe, te na takav način usmrtio oštećenu.

Takvo utvrđenje proizlazi ne samo iz obrane optuženog, već jednim dijelom iz iskaza svjedoka Čadeka, Tabule i Hrستیća, u kojem potvrđuju smrt oštećene, a posebno iskaza svjedoka Mile Tišma, te preslika asanacijskog kartona za pok. Mandu Tišmu, zatim zapisnika o ekshumaciji i obdukciji i fotoelaborata o tim radnjama sačinjenog od strane PU šibensko-kninske.

Optuženi se brani da je prema oštećenju potegao kratki rafal iz razloga toga što da je oštećena sa kojom razgovarao na seoskom putu, udaljen oko 4 m od vozila, imala prekrizene ruke na prsima, pa u trenutku kad se udaljavao od nje i krenuo prema vozilu, te pokušao sjesti u vozilo u kojem su bila ostala trojica kolega, vidio da je oštećena naglo spustila desnu ruku i zavukla je pod traverstu (pregaču) i odmah pomislio da ista ispod pregače ima bombu i da je može baciti na njih, radi čega i potegao prema njoj jedan kratki rafal. U tom trenutku da je vidio opasnost za sebe i svoje suborce, jer da je bilo takvih situacija u ratu da su žene iznenada bacile bombu na vojnike, kada se ovi nisu tome mogli nadati. Sve to da se

odigralo u jednom trenutku i tada da se sjetio svog strica kojeg su četnici 1991.g. ubili i masakrirali, te da mu je ruka mahinalno poletjela u pravcu te žene u smislu da je upuca.

Međutim, takvu obranu optuženog i razloge zbog kojih je upotrijebio oružje sud nije mogao prihvatiti, jer je ista neosnovana, nelogična i neuvjerljiva, a u suprotnosti je sa kazivanjem svjedoka Srećka Lokasa i Mile Tišma, zatim podacima iz asanacijskog kartona, te zapisnika o ekshumaciji i obdukciji, fotoelaboratu o tim radnjama, kao i nalazu i mišljenju vještaka psihijatra.

Iz iskaza svjedoka Srećka Lokasa razvidno je da je isti sa još dvojicom kolega, bio u razgledanju mjesta Rudele i da su baš u zaseoku Tišme razgovarali sa jednom ženom starosti između 50-60 godina, koja je stajala ispred kuće, i na njihov poziv da je došla bliže, te bila dosta nepovjerljiva, dok se kroz razgovor nije otvorila i sa njima pričala oko 10-15 minuta, te da je bila obučena u tamniju odjeću. Nadalje, po obavljenom razgovoru da su krenuli sa vozilom prema izlazu iz tog zaseoka i na udaljenosti oko 70 m od mjesta gdje su bili zaustavljeni, da su susreli vozilo marke Renault 4 i grupu od 4 vojnika, od kojih da je prepoznao svjedoka Čadeka i kojem da je dao znak rukom kao da su oni bili u selu i izvršili pregled, te da ne moraju ići u selo.

Sud je u cjelosti vjerovao iskazu ovog svjedoka koji je opisao događaj doista onako kako se isti zbilo, pa unatoč oprezu o kojem je svjedok govorio pri pregledu tog mjesta i u samom razgovoru sa oštećenom, da se ipak zaključiti da je ista bila preplašena i da na koncu nije predstavljala opasnost za iste, zbog čega su bez ikakvih problema napustili to mjesto. Nadalje, pri napuštanju mjesta i susretanju sa vozilom u kojem se nalazio optuženi sa svojim kolegama, svjedok je izričito kazao da je znak rukom bio takav da njihov odlazak u mjesto nije potreban, jer da su oni već obavili takav pregled, pa je stoga nelogična i neuvjerljiva obrana optuženog da su u mjesto otišli radi izviđanja, a pogotovo što za tako nešto nisu ni imali nalog od svojih nadređenih, a činjenica da su vidjeli vozilo svjedoka iz tog pravca, znali su da je već isto bilo u tom mjestu i da je izviđanje mjesta izvršeno, pa je stoga i neuvjerljivo kazivanje svjedoka Čadeka da je on taj znak rukom od strane Lokasa shvatio kao pozdrav.

Istina da je svjedok Lokas iskazao da je oštećena bila obučena u seljačku robu i imala pregaču, a odjeća bila tamnije boje, dakle, da je iznad suknje imala i još jedan dio odjeće (pregaču), a o čemu će biti riječi nastavno u obrazloženju presude, to ta činjenica ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka.

Iz iskaza svjedoka Mile Tišma proizlazi da ga je tog dana u večernjim satima izvjestila pok. Milica Tišma da na raskrižju leži ubijena Manda Tišma, te da je ista donjela ručna kolica i deku u koju je stavili i odnjeli u kuhinju njene kuće gdje ostala 8 dana budući da je nisu mogli sahraniti jer bilo ratno vrijeme. Tek nakon dolaska u Ivoševce Nikole Vukošića – tadašnjeg načelnika PU šibenske, da su izvjestili o tom događaju, tako da je na njegovu intervenciju tijelo oštećene prevezeno u Knin, gdje ista i pokopana. Pri dolasku do oštećene da su je pronašli ležeći na leđima glavom prema sjeveru, nogama prema jugu, a sa desne strane tijela da je bio lonac sa ostacima hrane, koji da je nosila svom nepokretnom bratu, te da je još pronašao i tri čahure. Oštećena da je bila obučena u neku jaknu, a u donjem dijelu da je imala suknju, dok da se ne sjeća da li je imala u donjem dijelu pregaču, koja da se inače nosi samo zimi iznad traverse, a robu sa nje da nisu skidali.

Sud nije imao razloga da ne vjeruje iskazu ovog svjedoka koji je zaista opisao sve ono što je vidio i našao na licu mjesta, istog dana, odnosno večeri kad je ubijena pok. Manda Tišma, koju na koncu zajedno sa pok. Milicom Tišma prenio u njenu kuću, koja je bila udaljena 10-tak m od mjesta gdje su je pronašli i zbog boravka 8 dana u kući, da je već došlo i do raspadanja tijela.

Iz preslika asanacijskog kartona za oštećenu, koji je sačinjen pri preuzimanju tijela i pokopu na Gradskom groblju Knin, razvidno je da je ista bila obučena u crnu majicu kratkih rukava i plavu suknju, a iz zapisnika o ekshumaciji i obdukciji koji je sačinjen dana

7.3.2002.g. na mjesnom groblju u Ivoševcima, a nakon što je rodbina prenijela posmrtnu ostatku u obiteljsku grobnicu sa groblja u Kninu, proizlazi da je tijelo pokojnice bilo pokopano na kninskom groblju u PVC vreći, koja je pri prijenosu u obiteljsku grobnicu stavljena u drugu PVC vreću i nakon otvaranja vreće utvrđeno da je oštećena bila obučena u donjem dijelu suknja plave boje, a gornji dio bluzice plave boje sa patentom, ispod kojih je bila podsuknja smeđe boje, a što je sve vidljivo i na fotoelaboratu ekshumacije i obdukcije.

Prema tome, iz naprijed izvedenih dokaza proizlazi da pok. oštećena kritične prigode zaista nije imala nikakvu pregaču na sebi, već običnu suknju, budući da je bilo ljeto, kada se pregače niti ne nose, kako je to iskazao i svjedok Tišma, koji je uz to dodao da su oštećene nisu skidali robu, već kako su je pronašli na ulici, takvu da su odnijeli kući, a potom da je odvezena na kninsko groblje i takva vraćena u obiteljsku grobnicu u Ivoševce. Stoga je neosnovana obrana optuženog da je oštećena na sebi imala pregaču, te da je upravo polazeći rukom pod tu pregaču osjetio opasnost za sebe i svoje kolege, misleći da će ista upotrijebiti bombu, jer na koncu bomba kod oštećene nije ni pronađena, a niti je istu kod sebe imala, a kako proizlazi iz iskaza Mile Tišma u ruci je imala posudu sa hranom koju je nosila svome bratu, pa je zaista ne samo neosnovano, već nelogično i neuvjerljivo pozivanje optuženog da je oružje upotrijebio u nužnoj obrani (putativna nužna obrana).

Sud je odbio prijedlog obrane da se provede rekonstrukcija događaja u nazočnosti optuženog, svjedoka Čadeka, Tabule i Hrštića, kao nevažna, s obzirom na nesporno utvrđenu činjenicu da je oštećena ubijena nekoliko metara od svoje kuće, na seoskoj cesti, kako je to u svom iskazu potvrdio i svjedok Mile Tišma, a samom rekonstrukcijom se ne bi utvrdile nikakve nove činjenice.

Iz zapisnika o vanjskom pregledu i obdukciji tijela oštećene, koji je obavljen na groblju u Ivoševcima u nazočnosti vještaka medicinaru i balističaru, proizlazi da je na gornjem plavom dijelu odjeće i to na bočnoj leđnoj strani donjeg dijela nađeno ovalno oštećenje promjera nešto više od 1 cm, kao i slično oštećenje na smeđoj podsuknji na donjem dijelu leđa lijevo, čiji rubovi su nepravilni i rastrgani, a prema vještacima imaju osobine izlaznih defekata. Pregledom kostiju trupa nađu se slijedeća oštećenja: prednji dio trupa jednog od donjih prsnih kralježaka je defektan i poprečno prelomljen, prelomljen je jedan od donjih lijevih rebra (6-8), na prednjoj strani i riječ je o kosom prijelomu bez defekta kosti, te donji dio lijeve nadlaktične kosti koji je koso višestruko prelomljen sa defektom, kao i da prijelom trupa kralješka i prijelom lijeve nadlaktične kosti po svom izgledu i osobinama po vještacima mogu odgovarati djelovanju zrna ručnog vatrenog oružja. Nadalje, zaključak je vještaka da zbog skeletiziranosti tijela ne mogu odrediti uzrok smrti, a utvrđena oštećenja na kostima i na odjeći da potječu od najmanje dva zrna metka, odnosno da je moguće i od 3 zrna metka. Suviše je vještak balističar nakon pokazivanja položaja tijela oštećene na licu mjesta i pronađenih čahura od strane svjedoka Mile Tišma, zaključio da su usta cijevi oružja od tijela oštećene u trenutku ispaljenja spornih hitaca iznosila oko 3 m, a na taj zaključak da upućuje činjenica što automatska puška izbacuje čahure naprijed i desno na udaljenosti od 3 m i tada težište tijela optuženog od tijela oštećene da je moglo biti udaljeno oko 4 m.

Ovako provedena obdukcija tijela oštećene, makar je ista bila izvršena na samom licu mjesta na groblju u Ivoševcima, pa dakle, nije mogla biti do kraja i detaljno provedena, ipak u cjelosti potvrđuje obranu optuženog u onom dijelu u kojem on priznaje da je u istu opalio jedan kratki rafal iz automatske puške, a čiji tragovi su pronađeni kako na odjeći oštećene, tako i na oštećenjima kostiju i trupa, kako su ih vještaci i opisali, te utvrdili da su isti nastali od najmanje 2 odnosno, 3 zrna metka, a što se onda i potvrđuje kazivanjem svjedoka Tišme o pronađene 3 čahure na licu mjesta. Makar vještaci ne mogu odrediti točno uzrok smrti, nesporno je da je oštećena ubijena upravo iz automatske puške koju je imao optuženi kod sebe i koji je u istu ispalio kratki rafal, i od čijih zrna metaka je i nastupila smrt oštećene.

Zaključak vještaka balističara o udaljenosti usta cijevi od tijela oštećene u trenutku ispaljenja – oko 3 m, još više učvršćuje zaključak suda da oštećena nije predstavljala nikakvu opasnost za optuženog i njegove kolege koji su već sjeli u vozilo, jer na tako kratkoj udaljenosti, a onda i kratkom vremenskom razmaku, dok se optuženi udaljio od iste, nije ni mogla poduzeti neku radnju koja bi objektivno bila opasnost za optuženog, a za samu bombu koju optuženi spominje, potrebno je određeno vrijeme za njeno aktiviranje, pa je zaista neosnovano pozivanje optuženog na stvarnu zabludu, jer ne samo što bombe nije bilo, nije bilo ni neke druge radnje koja bi bila usmjerena prema optuženom, pa čak niti verbalnih čina, a sukladno tome niti pogrešnog držanja, odnosno, zablude optuženika da bi oštećena upotrijebila bombu, odnosno, putativne nužne obrane na koju se poziva, to jest da bi u otklonjivoj zabludi pogrešno držao da će ona doista bombu i upotrijebiti.

Osim toga, kako proizlazi iz provedenog dokaznog postupka optuženi i njegove kolege ovaj događaj nisu ni prijavili svojim nadređenima, pa u tom pravcu nisu uvjerljivi razlozi koje isti iznose zbog neprijavlivanja ovog događaja, a da se sam događaj zaista i dogodio onako kako ga opisuje optuženi i svjedoci, onda zaista nije bilo razloga da to prijave. Međutim, kako se događaj upravo zbilo na način kako je sud i utvrdio, to je onda i pravi razlog zbog čega ovaj događaj nisu prijavili.

Zbog toga sud nije vjerovao iskazima svjedoka Čadeka, Tabule i Hrستیća, čiji iskazi su nelogični, neuvjerljivi i očito dani u namjeri da otklone odgovornost optuženog za ovaj događaj, a razlozi za to su već dati i kod analize same obrane optuženog, jer i ovi svjedoci prikazuju događaj na isti način kao i optuženi, mada su isti sjeli u vozilo i za njih oštećena nije predstavljala opasnost, a osim toga znali su da je već prije njih to selo bilo pregledano od strane druge grupe vojnika, pa je zaista i neuvjerljivo da bi ih optuženi prije samog ispaljenja upozorio na opasnost uzvikom "pazi", jer kako ne naprijed izneseno, takve opasnosti nije ni bilo. I na koncu, ako je u tom selu u koje su ulazili radi pregleda, vrebala takva opasnost, pa i od same oštećene, kako to tvrde, a na umu su imali situaciju da su za vrijeme rata na naše vojnike bacane bombe, onda su bez problema oštećenu mogli ili pitati za oružje, ili je eventualno pregledati, što isti nisu učinili, jer im ona ni nije bila nikakva opasnost, kako je to sud i utvrdio.

Nad optuženikom je provedeno psihijatrijsko vještačenje i dopuna tog vještva od strane Psihijatrijske bolnice Vrapče.

Iz vještačkog nalaza od dana 20. siječnja 1996.g. proizlazi da kod optuženog postoji poremećaj ličnosti mješovitog tipa, jer da se nalaze elementi čuvstvene labilnosti i ambivalencije, te sklonost trvenju sa socijalnom sredinom i nesuglasje s njome, kao i agresivne tendencije, te sklonost paranoidnim interpretacijama. Zbog toga u vrijeme događanja optuženi da je mogao biti senzibiliziran zbog trajanja rata i svojih iskustava u njemu, te mogao imati pojačani osjećaj straha, jer da se događaj desio još za trajanja "Oluje", a njegove immanentne značajke ličnosti – sklonost paranoidnom interpretiranju, ponašanje nenaoružane starice da su mogle deklanširati i njegove immanentne agresivne crte u ličnosti i dovesti ga u stanje povišenog afekta u kojem je – opalio kraći rafal. Sve to da se odigravalo na razini opisane poremećene ličnosti i datih objektivnih ratnih okolnosti, a ne na razini duševne bolesti, zbog čega da su u vrijeme nastanka događaja njegove sposobnosti shvaćanja značenja djela i mogućnosti upravljanja vlastitim postupcima bile smanjene, ali ne bitno.

Dopunskim psihijatrijskim vještačenjem potvrđen je raniji nalaz i mišljenje i zaključci vještaka, da je optuženi osoba uredne izvorne inteligencije, poremećene strukture ličnosti s naglašenim naznakama emocionalne labilnosti, agresivnim tendencijama i paranoidnim interpretacijama okoline, te da su u međuvremenu kod istog dijagnosticirani elementi PTSP-a koji da je posljedica traumatskih doživljavanja za vrijeme rata, ali dodatno i traumatskog doživljavanja aktualne sudske procedure te sadašnja ocjena ubrojivosti optuženika tempore criminis da je jednaka onoj iz ranijeg vještva, a budući da simptomatika

04634122

PTSP-a nije bila u izravnoj vezi sa počinjenjem kaznenog djela niti njegovom ubrojivošću, pa da nije potrebno preporučavati psihijatrijsku mjeru liječenja, već da se liječenje može provoditi u civilnim okvirima.

Vještakinja dr. Ivana Čović-Peko saslušana na glavnoj raspravi izjavila je da je raniji nalaz i mišljenje i dopunu tog mišljenja radila timski sa drugim kolegama u okviru ustanove i uz promatranje optuženika, kao i da je na uvidu imala svu medicinsku dokumentaciju optuženog, te je u cjelosti ostala kod svojih zaključaka, uz dopunu da nikakvih naznaka bilo kakvog težeg duševnog poremećaja nisu našli.

Ovakav psihijatrijski nalaz i mišljenje, kao i dopunu tog nalaza sud je u cjelosti prihvatio jer ga je ocjenio kao stručnog i objektivnog, te slijedom toga nije prihvatio prijedlog obrane za provođenjem novog vještačenja, kao ni prijedlog da se sasluša dr. Vladimir Gruden, kod kojeg se optuženi liječi, smatrajući te dokaze nevažnim i usmjerenim na odugovlačenje postupka. Naime, u psihijatrijskom nalazu i mišljenju sud nije našao nikakvih nejasnoća odnosno proturječnosti ili nedostataka, a provedenim dopunskim vještačenjem u cjelosti je potvrđen raniji zaključak vještaka o stanju ubrojivosti optuženog u vrijeme izvršenja djela kao odlučnoj činjenici, a elementi PTSP-a koji su dijagnosticirani kod optuženika nastali su nakon događaja, pa su zbog toga prijedlozi obrane odbijeni kao nevažni.

U takvom nalazu i mišljenju vještaka psihijatra sud je našao potvrdu za svoje gore izneseno utvrđenje, to jest da ponašanje optuženog i upotreba oružja nisu rezultat djelovanja ili ponašanja oštećene, već su vezana za osobnost optuženika i njegovo psihičko stanje u kojem se našao i koje po vještaku predstavlja smanjenu ubrojivost.

Stoga sve naprijed izneseno, a posebno kad se ima u vidu upotrijebljeno sredstvo – automatska puška M-70AB, call. 7,62 mm, blizina iz koje je pucano, upućuju na jedini mogući zaključak suda, da je optuženik bio svjestan tog djela i da je htio njegovo izvršenje, odnosno da je bio svjestan da je već jednokratna upotreba takvog sredstva na način naprijed utvrđen, dovoljna da se ostvari najteža posljedica, pa je dakle, takvom svojom radnjom baš htio istu ostvariti. Ovakav zaključak suda potvrđuje i činjenica da optuženi i njegove kolege iz vozila ovaj događaj nisu nikome ni prijavili, želeći na takav način prikriti svoje ponašanje, a tako nešto čini upravo osoba koja je svjesna svog djela i posljedice koja je nastupila, pa je stoga djelo počinio s izravnom namjerom.

Zbog svega naprijed iznesenog sud je nedvojbeno utvrdio da je optuženik na način opisan u izreci ove presude lišio života sad pok. Mandu Tišma, pa kako je u vrijeme izvršenja kaznenog djela njegova svijest da shvati značenje svog postupanja i da vlada svojom voljom bila ipak sačuvana (smanjena ubrojivost), to ga je sud za isto djelo, jer je kazneno odgovoran, proglasio krivim i osudio kao u izreci ove presude.

Određujući vrstu i mjeru kazne, sud je optuženiku od olakotnih okolnosti cijenio dosadašnju neosuđivanost, činjenicu da je oženjen i otac malodobnog djeteta, da je za vrijeme cijelog rata bio prognanik, on i njegova obitelj, a domaćinstvo je spaljeno i porušeno, te stric još i stradao u ratu, zatim da je sudionik Domovinskog rata sa više odličja, protek vremena od izvršenja djela (preko 7 godina), vrijeme i okolnosti pod kojima je djelo izvršeno (neposredno nakon akcije "Oluja"), ukupnost društvenih i osobnih uzroka koji su pridonjeli počinjenju kaznenog djela, zatim njegovo zdravstveno stanje u vrijeme počinjena djela (smanjeno ubrojiv), dok otegotnih okolnosti nije našao, pa imajući u vidu gornje okolnosti, koje sud cijenio kao posebno izražene olakotne okolnosti, te primjenom instituta ublažavanja kazne, osudio istog na kaznu zatvora u trajanju od 4 godine, smatrajući da je ista kazna primjerena stupnju krivnje optuženog, pogibeljnosti djela, te da će istom ostvariti svrha kažnjavanja iz čl. 50 KZ.

Temeljem čl. 45 st. 1 OKZRH u izrečenu kaznu zatvora optuženiku je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od dana 26. listopada 1995.g. do 14. veljače 1996.g.

04634123

Temeljem čl. 132 st. 2 ZKP oštećeni su sa svojim imovinsko-pravnim zahtjevom upućeni u građansku parnicu.

S obzirom da je optuženi u invalidskoj mirovini sa privremenim rješenjem o isplati akontacije, a ima na uzdržavanju nezaposlenu suprugu i malodobno dijete, to da je sud oslobodio od naknade troškova kaznenog postupka, smatrajući da su njegove imovinske prilike takve da nije u mogućnosti snositi trošak kaznenog postupka, pa je odredio da isti padne na teret ovog suda.

U Šibeniku, 29. prosinca 2002. godine

ZAPISNIČAR

Hana Bura v.r.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Ivo Vukelja v.r.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove presude dozvoljena je žalba u roku od 15 dana od dana primitka ovjerenog prijepisa iste.

Žalba se podnosi pismeno u tri primjerka ovom sudu, a o istoj odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu.

DN-a:

1. ŽDO Šibenik
2. Opt. Željko Šunjerga
3. Odvj. mr. Šime Pavlović, Zadar
4. Oštećeniku, po pravomoćnosti

Suglasnost ovog prijepisa

s izvornikom presude:

Šibenik, 29. prosinca 2002. godine